

Halltõõz e'tkkõs ee'ttik-kádda

E'TKĶÕÕZZ VUEI'VVÄÄŠSLAŽ SIISKÕS

E'tkkõõzzást e'tkķeet šiotteemnalla odd kää'vvtem- da raajjâmlää'jj. Viõggást áarrai máddâá'nnem- da raajjâmlää'jj ko'rvve'čes obbnes odd laa'jjin. Odd kää'vvtem- da raajjâmlaa'jjin pue're'čes šiottoõllmõõžž vaaktemvuõd jeá'rben äimmõsmuttâz cõggâm diõtt da tõõz šiotlõõvvâm diõtt, járrõstâäl ouu'deem diõtt, luâd määñghâmmsažvuõd staañâm diõtt di vuu'diâñnmõõžž da raajjmõõžž tu'mmstõõggi da teâttsiiskõõzz vä'lddkâáddlaž digitaal'lažvuõd vuej'tlvá'sttem diõtt. Raajjmõõžž vasttõõzz kuõskki oodummsivui'm põõrgčes tõõzz, što vâá'kkvasttõõzzást šiottoõlčes äññ'jõõžž čiołggsuubun. Sä'mmlaid vuâddlää'jjest staañuum vuõiggâdvuõdđid ra'vvje'čes. Máddká'ddkää'vest činlmõõvčes máddká'ddtâss'saž vu'vddrajjâz di jáâtlõk- da ruõñâsvu'vddsäimmõõzz kuõskki ouu'dummuž vuâddjurddjid da tõiñ vuõiggâdvuõttvaaktoõzzid rajje'čes täid. Gáaradvu'vddplaanin, koon raajčes čiččâm šuurnõs gáaradvoudda, suâvte'čes õ'hte gáaradvuu'd ouu'dummsâ miârkteei vuâddjurddjid. Maai'lmä'rbbpaai'ki spesiaalârvai seillmõõžž teá'dde'čes odd šiottoõllmõõžžin. Kää'dd máddpoliitlaž prograami ävaivuõd ra'vvje'čes. Uu'lcí máâustâä luõvtmõõłgtemvuõtt mottje'čí lãñstem-mõõntõõllmõõššân. Loo'vi, koid taarbšet raajjmõõžž vääras, rajjõõzz tää'rkte'čes da lãñppõłgtõõzz tuõ'ppje'čes.

Ee'jj 1958 raajjâmläkká valddum vuu'diâññmõõžž plaaneñmriâšldõõgg kooumpuârddsâž hierarkia seeilčí. Koo'ddin le'ččí õinn tää'rkmõs da rá'tkķeei rool kää'vvtummses. Illneutraal'lažvuõ'tte vuâllmõš ouudald vuâmmšummuž kiddummuž puk plaanmest äimmõsmuttâz tuõ'llstõõllmõõšše. Aassâmkâ'ddrájjâz ceálaivuõd ra'vvjummuš, ju'n le'ddi infrastruktuur äu'kkummuš, resurssviõkkšõs aassâmkâ'ddouddnummuž ouu'dummuš, oudldõõzzi raajjmõš vää'nnillsaž jáâtlõkriâšldõ'kke da odsmõõvvi energiavuõ'jji äu'kkummsâ di luâd määñghâmmsažvuõd staañmõš kuõskče pukid kää'vv- da plaantaa'zzid di raajjmõõžž.

Kää'vvha'ñkkõõzzin teâdtummuž viõuse'čes. Ääi'jeld a'łgģi vuâssõõttâm- da vaaktemvuâit- mõõžžid ra'vvje'čes. Tu'mmjem vue'lnn áarrai da tu'mmjem vuâlla äâldmõs ääi'j pue'tti kää'vvha'ñkkõõzzin õõłgče kã'dd da máddkáâ'dd lett tuõ'll'jed teâtaunstõõzz, kãâ'tt le'ččí hie'lkeld vuâllamlaaggan da kãâ'tt le'ččí vuâžžamnalla še õõłmâs teâttsäâi'mest. Kää'vvtummses õõłgčí õinn ärvvtõõllâd kää'v miârkteei vaaktoõzzid. Vaaktoõzzi ärvvtõõllmest äimmõõzz di äimmõsmuttâz tuõ'llstõõllmõõžž da tõõzz šiotlõõvvõõžž kuõskki vaaktoõzz le'čče mie'ldd viõusubun ko ouddâl. Kaa'vi lãä'jjmeâldlažvuõd ve'rğģnekvuâppmõõžž ra'vvje'čes.

Raajjâmlää'v da täimmlää'v ko'rvve'čes õõutin lãä'ppmaallin, raajjâmlõo'vin. Lãä'v oudldeei raajjâmhã'ñkkõõzzi kõddâz kaaggčes. Raajjâmlää'pp-põodd raportââstčes äimmõšciõłgtõõzzin raajjâlm vää'nnillsažvuõd äã'nee'l äu'kken meersaž raajjâlm vää'nnillsažvuõd ärvvtõõllâm- mõõntõõllmõõžž da meersaž piâst-teâttvuâd. Járrõstâäl ouu'de'čes teá'dde'e'l jioččvuõdđid, koid rajlmest oudldet aalgâst lo'ppe. Raajjâm- da peâltem-materiaali äu'kkummuž ra'vvje'čes raajjâm- da peâltem-materiaalciõłgtõõzzin.

Vä'lddkâáddlaž rajjum pirrõõzz digitaal'laž teâttriâšldõõgg äiggavuâžžam diõtt lãä'pp-prose'ss vuâddõõvčí teâttmaallid. Plaanâmpõodd plaanâm-mall vuei'tlvââstčí še lãä'zztum tuõttvuõd äãñnmõõžž raajjâmlõo'vi õhttvuõdâst. Teâuddjem-mall, koon luõvtet loppkiõččâlm

Lää'kk

[Kee'rjet šiottõõzz nõõm tääzz]

Ee'ttik-kää'dd tu'mmstõõgg meâldlânji šiõtteet: LE'BE
Ee'ttik-kää'dd tu'mmstõõgg meâldlânji
jaukkeet
muu'ttet
lââ'zztet nääi't:

8 §

Sä'mmlai vuõiggâdvuõđ

Ko plaanât vuu'diâânnmõõžž, kää'tt säjjdâatt le'be mâ'st lie vaaiktõõzz sä'mmlai dommvoudda, âlgg kiddeed jeä'rab vuâmmšummuž sä'mmlai vuõiggâdvuõ'tte tuõ'll'jed da ouu'deed jiijjâz kulttuur da harjjted ä'rbbvuõđlaž jie'llemvuõ'jjid.

Kaa'vin, kää'tt säjjdâatt le'be mâ'st lie vaaiktõõzz sä'mmlai dommvoudda, ij vuäžž vânnaz šuurab mie'rin rääššeed sä'mmlai vuõiggâdvuõđ tuõ'll'jed da ouu'deed jiijjâz kulttuur da harjjted ä'rbbvuõđlaž jie'llemvuõ'jjid.

Vuâđđõõttmõõžž

8 §. *Sä'mmlai vuõiggâdvuõđ.* Paragraaffâst e'tkkeet, što šiõtteet sä'mmlai vuõiggâdvuõđin. Viõggâst âarrai lâä'jjest jie leäkku sä'mmlai vuõiggâdvuõđid kuõskki šiõttâlm.

Paragraaff 1 *momee'nt* mie'ldd, ko plaanât vuu'diâânnmõõžž, kää'tt säjjdâatt le'be mâ'st lie vaaiktõõzz sä'mmlai dommvoudda, õõlgçi kiddeed jeä'rab vuâmmšummuž sä'mmlai vuõiggâdvuõ'tte tuõ'll'jed da ouu'deed jiijjâz kulttuur da harjjted ä'rbbvuõđlaž jie'llemvuõ'jjid. Ouddmiârkkân kää'v raajjmen õõlgçi põrggâd kaunnâd čâudmõõžž, kää'tt kää'v täävtõõzzid da jee'res vuu'diâânnmõõžž plaanmõõžž kuõskki šiõtlmid lokku vää'ldee'l nu'tt puârast ko vuetlvaž tuärjjad da ouu'dad sä'mmlaid algmeeran kuulli, vuâđdläâ'jjest staanuum vuõiggâdvuõđi teauddjummuž.

Paragraaff 2 *momee'ntest* šiõtte'češ lââ'ssen rääššeamkiõlddjest, kää'tt tiudde'çi 1 *momee'ntest* šiõttuum lokkuvâ'lddemõõlgtõõzz. Kaa'vin, kää'tt säjjdâatt le'be mâ'st lie vaaiktõõzz sä'mmlai dommvoudda, ij vuäžžče vânnaz šuurab mie'rin rääššeed sä'mmlai vuõiggâdvuõđ tuõ'll'jed da ouu'deed jiijjâz kulttuur da harjjted ä'rbbvuõđlaž jie'llemvuõ'jjid. Näkam kää'v õõlgçi â'te raajjâd nu'tt, što tõt ij rääššad vânnaz šuurab mie'rin sä'mmlai vuäittmõõžžid ââ'nned si'jjid algmeeran kuulli, vuâđdläâ'jjest staanuum vuõiggâdvuõđid.

Sä'mmlain algmeeran lij vuâđdläâ'jj 17 § 3 *momee'nt* mie'ldd vuõiggâdvuõtt tuõ'll'jed da ouu'deed jiijjâz kiõl da kulttuur. Täin vuâđdläâ'jj šiõtlmin staneet jeä'rbi mie'ldd näkam

sä'mmlai kulttuurhaa'mid kuulli ä'rbvuõdlaž jie'llemvuõ'jji mâ'te puä3zhåaid, kue'llšeellmõõž da mie'cstummuz harjttummuž. Sä'mmlain lij še vuãđdlää'jj 121 § 4 momee'nt mie'ldd sä'mmlai dommvuu'dest kiõlãz da kulttuurãz kuõskki jiõõcvaaldãsm tõn mie'ldd ko laa'jjin šiõtteet. Lää'ssen Öhttõõvvãm meerkoo'ddi ooumažvuõiggãdvuõttkomitea mie'ldd meerlaž- da poliittlaž vuõiggãdvuõdid kuõskki meeraikõskksaž õõlmãs-suãppmõõžž (KP-suãppmõõš) 27 artikla miãrkkšããv jeã'rbi mie'ldd õõlgttemvuõd tãllõõzzlaž tããimai plaanmõ'sše da õõõd viikkmõ'sše nu'tt, što sä'mmlai jie'llemvuõ'jji, mâ'te puä3zhåaid, tãllõõzzlaž ka'nntemvuõtt seill.

Paragraaffãst e'tkkuum sä'mmlai vuõiggãdvuõdid kuõskki šiõttãlm staaanee vue'zzsteez vuãđdlää'jj da KP-suãppmõõžž vuãdald šõddi aunnsallaš õõlgtõõzzi teãuddjummuž. Šiõtlmid ålgg tu'lkkheed da suãvlded vuãđdvuõiggãdvuõttmiõttlõs naa'lin da vää'ldee'l lokku Öhttõõvvãm meerkoo'ddi ooumažvuõiggãdvuõttkomitea KP-suãppmõõžž 27 artikla kuõskki vue'jj. Šiõttãlm sueje'çe vue'zzsteez sä'mmlaid algmeeran kuulli vuõiggãdvuõdid, koid vuãitt kovveed kollektiivli'žzen. Vuãđdlää'jj nalla šiõttãlm ooudçe suej sää'm kulttuurhãmma.

64 §

Vuãrrvaaiktõs kãã'vvtẽm-mõõntõõllmõõžžãst

Kaa'vid valmštõõlli ve'rğğnee'kk å'lğge jã'rjsted kãã'vvtẽm-mõõntõõllmõõžž da teãdted plaanmõõžž vue'lğğemsõõ'jin, tããvtõõzzin da vaajtõsmããinain kãã'v valmštõõllmen nu'tt, što vuu'd mãddvuã'mstee'jin da tõin, kooi jãlstummša, reãuggmõ'sše le'be jee'res åãrmõõžžid kãã'vv vaakat, di ve'rğğni'kkĩn da õutstõõzzin, kooi tãimmsue'rij plaanmõõžžãst kiõtt'tõõlãt (vuãzzlaž), lij vuei'ttemvuõtt vuãssõõttãd kãã'v valmštõõllmõ'sše, ãrvvtõõllãd kãã'vvtummuž vaaiktõõzzid da ceã'lkked vuãinmeez åã'sšest.

Kãã'v, koon raajãt ha'ŋkkõõžž õõõd viikkãm diõtt, da ha'ŋkkõõžž, koon kuõskki pirrõsvaaiktõõžžid ãrvvtõõllãm-mõõntõõllmõõš lij seãmma-ãiggsãnji tu'mmjem vue'lñn, kuõllmõõžžid vuei'tet suãvted õ'hte nu'tt ko pirrõsvaaiktõõžžid ãrvvtõõllãm-mõõntõõllmõõžžãst uvddum lãã'jj 22 §:st šiõtteet.

Ko valmštõõllãm vue'lñn åãrrai kãã'vv le'be tõn 70 §:st jurddum vaaiktõõžž vuãlla sä'mmlai dommvoudda, ålgg vuãrrvaaiktõõžž jã'rjstummšest kĩddeed jeã'rab vuãmmšummuž sä'mmlai vuõiggãdvuõ'tte tuõ'll'jed da oou'deed jiiijãz kulttuur da harjtted ä'rbvuõdlaž jie'llemvuõ'jjid di ãrvvtõõllãd vaaiktõõžžid, kook kue'skkẽ tõid. Sagstõõllãm-mõõntõõllmõõžžãst šiõtteet Sãã'mtee'ğğest uvddum lãã'jj 9 §:st.

Tãã'rkab šiõtlmid vuãrrvaaiktõõžžãst kãã'v valmštõõllmen vuei'tet u'vdded riikkusuãvtõõžž asetõõzzin.

71 §

Vaaiktõõžžid õiõlgtummuž vue'lñn åãrrmõš da veeidasvuõtt

Ooudpeã'lñn 70 §:st jurddum kãã'v viggãmnallšem miãrkteei vaaiktõõžžid se'lvvte'mmen ålgg vã'ldded lokku åãi'jben tuejjuum õiõlgtõõžžid di jee'res õiõlgtõõžžid ta'rbbesvuõ'tte vaaikteei aa'sšid. Õiõlgtõõžžid å'lğge u'vdded kãã'v tuãj da meã'r peã'lñn ri'jttjeei teãdaid, što vuei'tet ãrvvtõõllãd plaan õõõd viikkmõõžž viggãmnallšem miãrkteei vuõiggãd da pannvuõiggãd vaaiktõõžžid.

- 1) vu'vdd- da aassãmkã'ddrajjsa, aassãmkã'dd- da energiãtallu di jããttlõ'kke;
- 2) oummi jie'llemããrmõõžžid da jie'llempirrõ'sše di tiõrvãsvuõ'tte da maašããmvuõ'tte;
- 3) luãđ mããŋghãmmašããvuõ'tte di šãdd- da jie'llišlaajid;
- 4) mãdd- da ka'llivuõđđu, çãcca da aimmu di luãttvããraid;
- 5) ãimmõ'sše, ãimmõsmuttãz tuõ'llstõõllmõ'sše da ãimmõsmuttã šiõttlõõvvãmõ'sše;
- 6) kue'stlma, rajjum pirrõ'sše, gããradko'vve da kulttuurãrbba;

7) jie'llemvue'kkjäl toi'mmjemoulddõzzi da toi'mmjeei keäšttõõttmõõžž ouddnummša.
Ko valmštõõllâm vue'lñn äärrai kää'v le'be ko tñn 1 momee'ntest jurddum vaaiktõõzz vuälla sä'mmlai dommvoudda, älgg 1 momee'ntest jurddum vaaiktõõzzid se'lvvte'mmen vuämmšed jeä'rben vuei'tlvaž vaaiktõõzzid sä'mmlai kulttuu're da ä'rbbvuõđlaž jie'llemvuõ'jjid di sij vuõiggädvuõ'tte harjited tõid.
Jõs kää'v 70 §:st jurddum viggâmnallšem miärkteei vaaiktõõzz vuälla nuu'bb kää'dd voudda, kää'v vaaiktõõzzid se'lvvte'mmen älgg lee'd taarblaž meä'r mie'ldd õhttvuõđâst tän kâdda. Jõs kää'v viggâmnallšem miärkteei vaaiktõõzz vuälla nuu'bb mäddkää'dd leett voudda, älgg va'stteenalla lee'd õhttvuõđâst tän mäddkää'dd littu.

74 §

Ciâlkâlm mäddkää'ddkää'vve'tkkõõzzâst

Mäddkää'dd lett älgg raukkâd mäddkää'ddkää'vve'tkkõõzzâst ciâlkâlm:
1) jie'llemvue'kk-, jäätlõk- da pirrõskõõskõõzzâst;
2) tñn koo'ddin, koid ä'sš kuâskk;
3) kää'vv-voudda rää'jtõõvvi vuu'di mäddkoo'ddi leettast;
4) Sää'mtee'ğğest, jõs kää'vv kuâskk sä'mmlai dommvuu'd le'be tõt vuäitt vaaikted sä'mmlaid alggmeeran kuulli vuõiggädvuõđid;
5) tñn ministeriain, koid ä'sš kuâskk;
6) taarb mie'ldd jee'res mäddkää'ddkää'v peä'lñn tää'rkmõs ve'rğgnii'kkkin da õutstõõzzin.

75 §

Ciâlkâlm takaikää'vve'tkkõõzzâst

Kää'dd älgg raukkâd takaikää'vve'tkkõõzzâst ciâlkâlm:
1) jie'llemvue'kk-, jäätlõk- da pirrõskõõskõõzzâst;
2) kää'ddest, koon vuu'diâânmõ'sše kää'vv vaaikat;
3) mäddkää'dd leettast;
4) Sää'mtee'ğğest, jõs kää'vv kuâskk sä'mmlai dommvuu'd le'be vuäitt vaaikted sä'mmlaid alggmeeran kuulli vuõiggädvuõđid;
5) taarb mie'ldd jee'res takaikää'v peä'lñn tää'rkmõs ve'rğgnii'kkkin da õutstõõzzin.
Kää'vve'tkkõõzzâst ij leäkku kuuitâg tarbb raukkâd ciâlkâlm, jõs 1 momee'ntest peäggum ciâlkâlmuvddji vuäinlmid lie vuäžžam kää'v valmštõõllâmpoodd vuärrvaaiktõõzzâst kää'v miärktõõzz da ärvvtõõllum vaaiktõõzzid lokku vää'ldee'l ri'jtjteei nalla, ij-ga kää'v siiskõs leäkku tñn mânņa miärk-kšõõvvi nalla mottjam.

76 §

Ciâlkâlm aazztemkää'vve'tkkõõzzâst

Kää'dd älgg raukkâd aazztemkää'vve'tkkõõzzâst ciâlkâlm:
1) jie'llemvue'kk-, jäätlõk- da pirrõskõõskõõzzâst, jõs kää'vv kuâskk pirrõs- da luättsuõjjlummuž, kulttuurää'rb suõjjlummuž le'be virkkõõvvâmtaarbi peä'lñn miärkteei vuu'd le'be pääi'k, riikk jäätlõksäai'm le'be kää'vest lij viggâmnallšem vaaiktõs vä'lddkää'ddlaž vuu'diââ'nnemtäävõtõõzz teäuddjummuž oulddõõzzid.
2) kää'ddest, koon vuu'di äânmõ'sše kää'vv viggâmnalla vaaikat;

3) mäddkää'dd leettast, jös kää'vv viggâmnalla kuâskk mäddkâ'ddkää'vest ķiõtt'tõllum le'be mudoi mäddkääddlânji miârkteei aa'ssid;

4) Sää'mtee'ggest, jös kää'vv kuâskk sä'mmlai dommvuu'd le'be vuäitt vaaikted sä'mmlaid algmeeran kuulli vuõiggâdvuõdid;

5) taarb mie'ldd jee'res ve'rğgnii'kkîn, kooi taimmsue'rij aazztemkää'vest ķiõtt'tõõlât, di aazztemkää'v peä'lnn tää'rkmõs õutstõõzzin.

Kää'vve'tkkõõzzâst ij leäkku kuuitâg tarbb raukkâd ciälkâlm, jös 1 momee'ntest peäggtum ciälkâlmuvddji vuâinlmid lie vuäžžam kää'v valmstõõllâmpoodd vuârrvaaiktõõzzâst kää'v miârktõõzz da ärvvtõllum vaaiktõõzzid lokku vää'ldee'l ri'jtteei nalla, ij-ga kää'v siiskõs leäkku tøn mânņa miârkkõõvvi nalla mottjam.

212 §

Sâjjdâ'ttemlâå'v oudldõõzz spesiaaltu'mmjemvuu'dest

Sâjjdâ'ttemlâå'v vuei'tet 52 §:st jurddum spesiaaltu'mmjemvuu'dest miõttâd oudldee'l, što ooudpeä'lnn 211 §:st šiõttuum lâå'ssen raajjmõs:

1) ij šõõddât vânnaz šuurab hääit kää'vvtummša, vuu'd täävtõllum oou'dummuž jee'res vuâddjurddjid le'be vuu'diâânmmõõžž jee'res jä'rjstummša;

2) ij jâå'det vaaiktõõzzeez peä'lnn nõkam miârkteei raajjmõ'sše le'be šõõddât nõkam miârkteei hääitlaž pirrõs- le'be jee'res vaaiktõõzzid, kook oudlde aazztemkää'v tuejjummuž;

3) lij suäppi aassâmkâ'dteeknlaž säimmõõzzi da jâå'ttemčuõkkui tuejjummuž di jâåttlõk-staanvuõd da kääzzkõõzzi vuäžžmõõžž peä'lnn;

4) ij šõõddât sä'mmlai dommvuu'dest vânnaz šuurab hääitlaž vaaiktõõzzid sä'mmlai vuõiggâdvuõ'tte tuõ'll'jed da oou'deed jiiijâz kulttuur da harjjted ä'rbbvuõdlaž jie'llemvuõ'jjid.

Ooudpeä'lnn 1 momee'ntest šiõttuum oudldõõzzi cõõggkani sâjjdâ'ttemlâå'v vuei'tet kuuitâg miõttâd;

1) le'ddi azlma le'be mäddtallu kuulli täällraajâlm raajjmõ'sše;

2) le'ddi mäddvu'vddpõrggsa kuulli mädd- da meä'cctääl le'be tøn lâå'ssjie'llemvue'jj harjjtummuž vääras taarblaž raajâlm raajjmõ'sše;

3) raajâlm teevvam- da mu'ttemtuõjju;

4) jâlstemraajâlm vää'nes veeidummša.

323 §

Läittamvuõiggâdvuõtt kää'v, gâåradvu'vddplaan da raajjâmjä'rjstõõzz priimm'mõõžž kuõskki tu'mmstõõggâst

Tøn lâå'ssen, mäid kâ'ddlää'jj 137 §:st šiõtteet läittamvuõiggâdvuõdâst, jie'llemvue'kk-, jâåttlõk- da pirrõskõõskõõzzâst lij vuõiggâdvuõtt läittad kää'v, gâåradvu'vddplaan da raajjâmjä'rjstõõzz priimm'mõõžž kuõskki tu'mmstõõggâst. Läittamvuõiggâdvuõtt lij še jee'res ve'rğgneekkest taimmsuârggses kuulli aa'sšin di mäddkää'dd leettast da kää'ddest, kooi vuu'dest kää'vest le'be gâåradvu'vddplaanâst čuä'jtum mäddâânmmõõžžâst le'be raajjâmjä'rjstõõzzâst lie vaaiktõõzz.

Lâå'ssen rekisterõsttum pääiklaž le'be vooudlaž õõutstõõzzâst lij taimmsuârggses kuulli aa'sšin taimmvuu'dstes vuõiggâdvuõtt läittad kää'v, gâåradvu'vddplaan da raajjâmjä'rjstõõzz priimm'mõõžž kuõskki tu'mmstõõggâst. Läittamvuõiggâdvuõtt lij še Sää'mtee'ggest, jös tu'mmstõk kuâskk sä'mmlai dommvuu'd le'be vuäitt vaaikted sä'mmlaid algmeeran kuulli vuõiggâdvuõdid. Mäddkâ'ddkää'v priimm'mõõžž kuõskki tu'mmstõõggâst lij läittamvuõiggâdvuõtt še vä'lddkääddlaž õõutstõõzzâst, ko kõõõcmõs lij vä'lddkääddlaž vuu'diâå'nemtäävtõõzzi vuâsttsažvuõdâst.

Tät lää'kk puätt við'kke mannu peei'v 2024.

He'Issnest x.x.20xx

Vä'ldminister

Sanna Marin

..minister Ouddnõmm Sokknõmm